

Entrevista a Vicenç Villatoro

Vicenç Villatoro pertany a les noves generacions d'intel·lectuals amb una visió entre crítica i escèptica de l'actual situació política i cultural. Amb ell hem parlat de quina és la situació actual dels intel·lectuals i de com pensen la qüestió nacional.

—*¿Com interpretes la funció social de l'intel·lectual?*

—Els anys seixanta són els anys del diguem no. La funció, doncs, de l'intel·lectual era negar. Però quan hi ha hagut la institucionalització política, hi ha hagut la temptació del diguem sí. I no és tan peyoratiu com sembla... dir constantment no pot arribar a ser frustrant... perquè aleshores ¿que es voldria: a què dir sí? Però també s'ha de tenir en compte que la temptació de dir sí tenia un inconvenient: es començava a afirmar qualsevol visió general de les coses i s'acabava acceptant les propostes programàtiques, de la vida quotidiana. Aleshores el que jo penso és que no s'ha de caure en l'absolutització de les respostes: no negar tota situació ni tampoc assumir-la críticament. En canvi s'hauria de pensar en un 'diguem no'... L'intel·lectual, doncs, hauria de conservar el to crític però no com una esmena necessàriament a la totalitat ni com un certificat de la totalitat... hauria de ser un exportador de pensament, un *reflexionador*.

—*I els 'reflexionadors', ¿com analitzen el fet nacional català?*

—El defecte més gran del catalanisme polític és la seva poca precisió a l'hora de copsar el país real. No sé quina és la imatge del país real; però la sensació és que és més complexa que la que el catalanisme caricatura i presenta: un país amb una inèrcia nacio-

nal... crec que el país està marcat per l'existència d'un sentit molt generalitzat de pertinença... no està cristal·litzat, però, en la fase postimmigratòria: ni per la consolidació de dues comunitats, però tampoc per la seva fusió... està, doncs, en un estat magmàtic, difícil de sintetitzar... El que hi ha en el país és un sentit de pertinença molt ampli ocupant gran part de franges socials. El que hi ha per damunt de tot no és la consciència nacional, tal com es creia en els anys setanta, sinó, com dic, una mena de sentit de pertinença: som d'això... I al damunt d'aquesta pertinença hi ha projectes polítics que hi enllacen. És a dir, no crec que les actituds polítiques de la concepció de país parteixin de la qüestió nacional com a *eix*. L'intel·lectual ha de presentar projectes que poden rimar amb la situació real del país partint del sentit de pertinença.

—*¿Els Països Catalans, són un projecte o una realitat?*

—Els Països Catalans com a realitat natural que llisca, com d'una manera no forçada, en la realitat no funciona. I no funciona ni tan sols en els sectors que hi creuen. El projecte com a tal no llisca en la quotidianitat. S'ha de replantejar, se n'hauria de tornar a parlar. Per exemple, s'ha de reconèixer que les aportacions del País Valencià que s'han fet sobre el tema han estat menys rituals, perquè probablement ha viscut més els problemes reals. Però en tot cas tampoc hi ha declaracions explícites d'abandó de la idea. Dels Països Catalans, doncs, n'ha quedat una mena de presència emblemàtica de les idees del setanta no renovades per la discussió, no renovades per l'assumpció, sinó posades com a ídols de cartó. Hi ha un aparcament dels Països Catalans com a qüestió verbal, com a qüestió ritual i com a tòtem. No se'n parla. I,

en tot aquest context, Joan Fuster és el dibuixant del tòtem: dissenya un projecte que en un moment determinat és viu; però que en un altre moment el fossilitzem tots plegats. I mentre al País Valencià se'l contradiu: al Principat això no passa.

—Pel que dius, doncs, sembla que els Països Catalans estan en un punt crític com a projecte; però el que sí que és una realitat ben clara i distinta, com diria el filòsof, és el nacionalisme espanyol, que pot ser assumit prestigiosament. És a dir, desapareix el segell negatiu de l'espanyolitat, que sota el franquisme imperava. D'altra banda la necessitat de quallar grans majories es dona en el socialisme espanyol; i porta a cohesionar-les sota gran idees base, i una d'aquestes és la de l'espanyolitat. Els socialistes a Espanya han aconseguit representar l'estat, representar la idea de l'espanyolitat. I amb això han aconse-

gut forjar-se un electorat divers, amb procedències socials diverses... El PSOE no és el partit dels descamisats... pot ser el partit dels espanyols. I el renaixement de l'espanyolisme intel·lectual naix de la necessitat electora i de la necessitat, per part del PSOE, de crear-se una base social... els intel·lectuals espanyols estan redescobrint Espanya... i han fet que el nacionalisme espanyol sigui assumit per la vida quotidiana més que com a propi projecte intel·lectual... i políticament el que aquest panorama demostra és que la via neojacobina no està exhaurida, mentre que el federalisme no està clar ni que sigui un projecte... no se sap ben bé què és. Per contra, el que hi ha és una sensació que això de l'estat de les autonomies no funciona, i no només que no funciona sinó que no pot funcionar.

I és que ja ho deia aquell que ho deixava tot lligat, i ben lligat... *Xavier Ferré*